

剪纸

ศิลปะการตัดกระดาษจีน

ประวัติศิลปะการตัดกระดาษแบบจีน

ศิลปะการตัดกระดาษแบบจีนเริ่มขึ้นสมัยซีฮั่น (西汉) ทว่าก่อนหน้าซึ่งยังไม่มีแนวคิดค้นกระดาษขึ้นมานั้น ก็มีความนิยมในการตัด ฉลุ เจาะ แผ่นทอง แผ่นหนัง ฝืนผ้า แม้กระทั่งใบไม้ให้มีลวดลายต่างๆ เกิดขึ้นมาแล้ว โดยในประเทศจีนมีการค้นพบศิลปะการตัดกระดาษครั้งแรกเมื่อปี 1967 เมื่อนักโบราณคดีค้นพบกระดาษที่ตัดแบบจีน 2 ใบ แปะอยู่ในบริเวณสุสานโบราณเมืองทูลูฟัน ในเขตปกครองตนเองซินเจียง โดยกระดาษที่ใช้ทำมาจากใบปอ

กระดาษ เป็นวัสดุที่ขึ้นราและเปื่อยง่าย ยิ่งในสภาพภูมิอากาศร้อนชื้นอย่างจีนตะวันออกเฉียงใต้ และฝนที่มักจะตกในเดือน พฤษภาคมถึงมิถุนายน ด้วยแล้วยิ่งทำให้กระดาษเปื่อยและขึ้นรา ซึ่งศิลปะการตัดกระดาษพื้นบ้านนั้นเป็นศิลปะมวลชน ผู้คนจะไม่เก็บรักษาอย่างดีเหมือนศิลปะล้ำค่าอื่นๆ หากผู้พึงแล้วก็สามารถตัดขึ้นมาใหม่ได้ ส่วนทางตะวันออกเฉียงเหนือของจีนซึ่งแห้งแล้งนั้น กระดาษไม่ค่อยขึ้นราหรือเปื่อยยุ่ย จึงอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้มีการค้นพบศิลปะการตัดกระดาษที่ทูลูฟันก็เป็น ได้

สมัยถึงการตัดกระดาษมีการพัฒนาขึ้นอย่างมากแล้ว ในบทกวีของผู้กล่าวไว้ว่า “น้ำอู่นรินรดเท้าข้า กระดาษตัดมาขึ้นนำวิญญาน” โดยในสมัยนั้น การใช้กระดาษตัดเรียกวินญาน เป็นที่นิยมอย่างมากในหมู่ชาวบ้าน การใช้กระดาษตัดเรียกวินญานนั้น ใช้กับวิญญานที่ตายอย่างไม่ปกติ เช่น อุบัติเหตุ โดยส่วนใหญ่ผู้ทำพิธีต้องเกี่ยวข้องกับผู้ตายทางสายเลือด ชาวจีนผู้เคยร่วมในพิธีเรียกวินญานแล้วว่าการใช้กระดาษเรียกวินญานนั้น จะต้องตัดกระดาษเป็นรูปเรือใบ นำมาห้อยอดข้าวเกาเหลียง และเมื่อถึงวันทำพิธีฝังศพ ให้ญาติ(หากเป็นลูกชายจะดีมาก)สวมผ้ากระสอบ ในมือถือกระดาษเรียกวินญานที่เตรียมไว้นี้ เดินนำหน้าหีบศพ เพื่อเป็นการชักนำดวงวิญญานให้หาทางกลับบ้านถูก และไปสู่สุคติเมื่อทำพิธีฝังเรียบร้อยแล้ว

นอกจากนี้ในสมัยถึงยังใช้รูปตัดกระดาษเป็นแบบในการพิมพ์ผ้า โดยนำกระดาษหนามาตัดเป็นลวดลายต่างๆ ทาบลงบนผ้าแล้วจึงลงสีไปบนผ้าส่วนที่พ้นจากกระดาษออกมา กลายเป็นลวดลายที่งดงามต่างๆ

การตัดกระดาษสมัยซึ่งพัฒนาถึงขั้นที่เริ่มอยู่ตัว กระดาษกลายเป็นสินค้าที่ผู้คนนิยมซื้อหา ซึ่งเป็นการยกระดับศิลปะการตัดกระดาษด้วย เช่น กลายเป็นของขวัญ เป็นที่ตกแต่งโคมไฟ เป็นต้น ผู้คนในสมัยซึ่งใช้กระดาษตัดในโอกาสที่หลากหลายขึ้น เต่าเผาจี๋โจว ที่เจียงซี นำกระดาษตัดมาใช้เป็นลวดลายของเครื่องปั้นดินเผา เมื่อผ่านการเคลือบ และเผา ก็จะมีงดงามมากขึ้น นอกจากนี้ลวดลายของศิลปะการพิมพ์ผ้าสีชาว-ครามนั้นยังใช้การฉลุกระดาษให้ เป็นลายก่อน แล้วจึงพิมพ์ลงบนผ้า

สมัยหมิงและชิงนั้น เป็นช่วงที่ศิลปะการตัดกระดาษพัฒนาถึงขีดสุด การใช้สอยก็กว้างขวางมากขึ้น โดยเฉพาะชาวบ้านนิยมใช้กระดาษตัดมาประดับตกแต่งบ้านกันอย่างแพร่หลาย เช่นที่ประตู หน้าต่าง หิ้ง หรือเพดาน ต่างก็มีการใช้กระดาษฉลุลายตกแต่งทั้งสิ้น ซึ่งหากไม่นับช่วงตัดกระดาษในสมัยหนานซ่งแล้ว หลังจากยุคนั้น ผู้ที่เชี่ยวชาญการตัดกระดาษแทบทั้งสิ้นเป็นหญิงชาวบ้าน โดยพวกเขาเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น นอกจากนี้สัญลักษณ์หนึ่งของชาวจีนโบราณคือ ช่างปักหญิง ซึ่งคุณสมบัติที่สำคัญของช่างปักก็คือ ต้องสามารถตัดกระดาษแบบจีนได้นั่นเอง ดังนั้นการตัดกระดาษจึงกลายเป็นงานฝีมือที่ผู้หญิงจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในการตัดกระดาษยังเป็นสิ่งที่คนใช้ประเมินว่าใครจะเป็นเจ้าสาวที่ดีได้ด้วย

วิธีการตัดกระดาษ

การตัดกระดาษไม่ได้ใช้เครื่องจักร แต่เป็นงานฝีมือที่ทำจากมือ ซึ่งมีวิธีทำหลัก ๆ มีอยู่ 2 วิธี คือ ใช้กรรไกรตัด และ ใช้มีดตัด

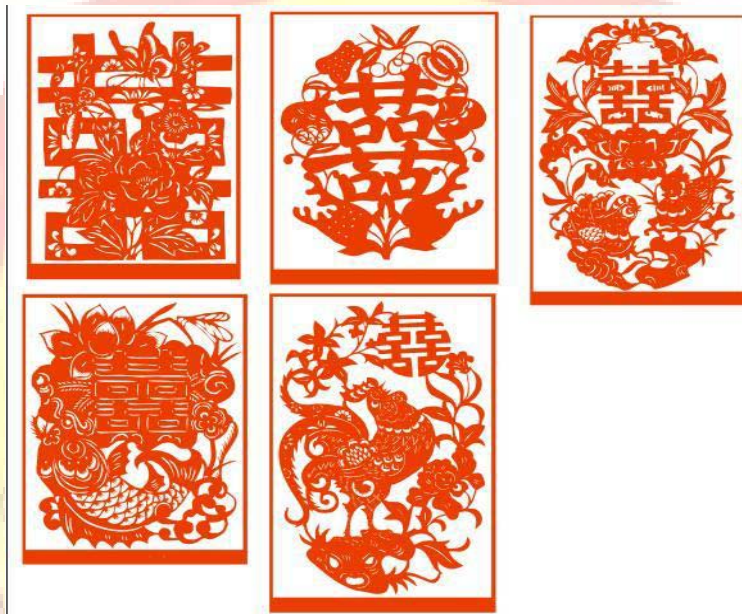
วิธีการใช้กรรไกรตัด หลังจากตัดเสร็จแล้ว จะนำกระดาษมาซ้อนกันหลายๆ แผ่น(ไม่เกิน 8 แผ่น) แล้วจึงตกแต่งด้วยมีดอีกครั้งให้เรียบร้อย

ส่วนการใช้มีดตัดนั้น จะต้องนำกระดาษที่จะตัดมาซ้อนๆกันก่อน แล้ววางลงบนดินน้ำมันหรือไขที่มีความอ่อนนุ่ม แล้วจึงค่อยใช้มีดเล็กมาเริ่มต้นตัด ซึ่งวิธีใช้มีดตัดจะสะดวกกว่าใช้กรรไกรตัดเล็กน้อย เนื่องจากตัดแค่รอบเดียว

ประโยชน์ใช้สอย

ศิลปะการตัดกระดาษ เป็นศิลปะพื้นบ้านอันเป็นที่นิยมอย่างหนึ่งในประเทศจีน ศิลปะการตัดกระดาษ มักใช้ในพิธีทางศาสนา และใช้ในการประดับตกแต่ง สร้างสรรค์งานศิลปะต่างๆ ในอดีต มีการนิยมนำกระดาษ มาสร้างเป็นรูปคน รูปสัตว์ในอิริยาบถต่างๆ แล้วจึงนำไปเผาหรือฝังไปพร้อมกับผู้เสียชีวิตในงานฌาปนกิจศพ ซึ่งประเพณีเช่นนี้ อาจจะสามารถพบได้ในบางพื้นที่แถบชนบทของประเทศจีน นอกจากนั้นยังถูกนำไป ใช้ประดับตกแต่งในพิธีบูชาบรรพบุรุษและเทพเจ้าต่างๆ

ปัจจุบันนี้ ศิลปะการตัดกระดาษใช้มากที่สุดในงานประดับตกแต่ง เช่น กำแพง ประตู-หน้าต่าง เสาบ้าน กระຈก และโคมไฟ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นเครื่องตกแต่งของขวัญของฝาก หรือตัวกระดาษที่ถูก ตัดเรียบร้อยแล้วนี้ยังสามารถที่จะใช้เป็นของขวัญของฝาก ได้อีกด้วย ในสมัยโบราณกระดาษที่ถูกตัดแล้วยังถูก นำไปใช้เป็นแม่แบบในการเย็บปักและการ พ่นสีอีกด้วย

ข้อมูลอ้างอิงจากเว็บ

<http://www.manager.co.th/China/ViewNews.aspx?NewsID=9500000047596>

เรียบเรียงข้อมูลโดย นางสาว รวีวรรณ จิตินสาร

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ 02-951-0777,02-590-6381

อีเมลล์

kiwi_2u4ever@hotmail.com